

Celkové snímatelné náhrady v současné praxi

3. část – využití fotografií u bezzubého pacienta

Iva Mondok | Petr Moj

Ve třetím dílu našeho seriálu o snímatelných náhradách chceme vyzdvihnout práci s fotografií pacienta, jako jeden ze stěžejních bodů zhotovení „nadstandardní“ úspěšné náhrady. Fotografie pacienta se stává neodmyslitelnou součástí naší práce – v podstatě již každý článek, pojednávající o estetické stomatologii, staví případ na fotografiích obličeje pacienta v rámci plánování rekonstrukce chrupu. Pacient je z několika úhlů vyfocen před zahájením ošetření, posléze také s modelem náhrady (wax-up, mock-up, provizorní náhrada, dnes už také digitální rekonstrukce úsměvu apod.) a tyto fotografie jsou průvodcem zubnímu technikovi v tvorbě estetické individuální náhrady. U snímatelných náhrad je samozřejmě situace specifická, protože se jedná o bezzubé pacienty, u kterých se těžko hledají přirozené proporce obličeje. I tak nám fotografie stavu pacientova obličeje před plánovanou rekonstrukcí, ať už v bezzubém stavu nebo se stávající, byť nevyhovující, náhradou, mnoho „napoví“ a usnadní práci. Přirozené kontury obličeje nám pak mohou přiblížit fotografie z pacientova mládí, respektive z období, kdy měl ještě víceméně kompletní chrup. Pryč jsou doby, kdy se staří zubní technici rozesmáli, když se nějaká paní objevila ve dveřích laboranky s fotkou před třiceti lety. Dnes je to hojně využívaný profesní nástroj v sestavování individuálního chrupu.

Jedna věc je totiž obecné vnímání estetiky úsměvu, ale věcí druhou je skutečnost, jak sám sebe vnímá pacient. Můžeme pacientovi zhotovit náhradu, která je dle všech obecných kritérií skutečně velmi estetická, a to i v rámci pacientova obličej, ale pacient se stejně nebude cítit „vizuálně komfortně“. Proč? Protože náhrada z něj v jeho očích udělá cizího člověka. Musíme pochopit, že pacient vídal svůj úsměv po mnoho desetiletí a i když už zuby nemá, tento obraz je hluboce vryt v jeho vědomí. Pacient se také mnoho desetiletí viděl stárnout, tudíž (až na „čestné“ výjimky) zároveň chápe, že nová náhrada jej neomladí o dvacet let. Potřebuje jen uvidět v zrcadle známou tvář, nikoliv jakéhosi „vetřelce“ s novými zuby.

Fotografie z mládí pacienta nám poskytne nejen vodítko při rekonstrukci jeho chrupu, ale také určité „krytí“ před vrtochy pacienta. Vnímání pacientovo prohlášení ve smyslu: „udělejte mi to, jak myslíte – nechám to na vás“, jako nápomoc a ulehčení práce, je zásadní chybou, která se velmi často vymstí. Pokud si je pacient vědom, že účelem zubní náhrady je vrátit mu přirozený vzhled, popř. „jen“ s menšími úpravami nechtěných anomálií bývalého chrupu, máme přeci jen výrazně lepší „vyjednávací pozici“ v případě pacientovy nespokojenosti.

Obr. 1: Protéza zhotovená standardně, s optimálně anatomicky postavenými zuby, které mají ideální souměrný tvar (Deflex Classic)

Obr. 2: Náhrada zhotovená individuálně s přihlédnutím k původnímu postavení přirozených zubů – zuby jsou individuálně upraveny (Deflex M10)

Obr. 3, 4: Původní provizorní náhrada

„Specifický tvar a postavení zdravých zubů jsou charakteristickým znakem každého člověka.“

Obr. 5–7: Fotografie z mladšího věku pacientky

Jako příklad vám předkládáme případ paní Kateřiny, která samozřejmě disponovala rozličnými fotografiemi ze svého mládí.

Pro úplnost ještě připomínáme, že náš nový seriál o snímatelných náhradách navazuje na sérii starších článků, jejichž souhrn pod názvem Snímatelné náhrady – rekapitulace naleznete na www.stomateam.cz

Paní Kateřina, ročník 1954

Na případu paní Kateřiny se vám vynasnažíme popsat nadstandardní individuální přístup ke zhotovení horní celkové náhrady. Pro porovnání výsledku jsem zhotovil jednu náhradu dle standardního, či chcete-li doposud konvenčního, postupu, tedy pouze na základě otisků a šablony mezičelistních vztahů (obr. 1) a druhou individuálně s přihlédnutím k původnímu postavení a tvaru jednotlivých zubů, doložených fotografiemi z mládí (obr. 2).

Paní Kateřina měla starou částečnou náhradu, do které se průběžně s každou další extrakcí přirozených zubů doplňovaly zuby umělé. Z částečné náhrady se stala totální a přestala v ústech držet. S výsledným vizuálem postupně vzniklé náhrady byla pacientka samozřejmě velmi nespokojena. Do mezer po extrahovaných zubech byly v ordinaci podle standardních pravidel pro výběr zubů do snímatelných náhrad vybrány zuby Major Super Lux A2V/52. (obr. 3, 4) Ty se jeví při zhotovování náhrady standardním postupem ideální. Použil jsem je tedy pro zhotovení první náhrady, u které jsou zuby ukázkově anatomicky srovnané – náhrada je funkčně vyhovující a splňuje nároky na protézu, u které si pacient doplácí maximálně na pojišťovnami nehrazený polyamid použitý na bázi. Druhá náhrada je zhotovena tak, aby výsledný vzhled korespondoval s fotografiemi pacientčina úsměvu v mladším věku (obr. 5–7). Jako základ pro takto zhotovenou náhradu jsem použil stejné konfekční zuby, jako u standardně zhotovené

náhrady, ale o tři velikosti větší, z důvodu jejich individualizace broušením – použil jsem tedy frontální zuby Major Super Lux A2V/59.

U první náhrady, která je zhotovena podle standardních učebnicových pravidel, jsou tedy zuby seřazeny v ukázkové anatomické řadě. Na továrně vyrobených prefabrikátech zubů nejsou provedeny žádné úpravy. Zuby mají v podstatě ideální tvary a velikost (obr. 1, 3, 8, 10, 12).

Pro zhotovení druhé náhrady jsem oskenoval fotografie paní Kateřiny v mladším věku, v programu Photoshop jsem zvětšil, zaostřil a následně vytiskl všechny detaily úsměvu jako vizuální pracovní pomůcku. Samozřejmě, že i zde bylo nutno dodržet všeobecná „učebnicová“ pravidla pro vystavění skusu, aby náhrada paní Kateřiny neměla jen charakteristické postavení a tvary zubů, ale byla také funkční (obr. 2, 4, 9, 11, 13).

Náhrady jsem zhotovoval současně a spolupráce s ordinací proběhla následovně: V první fázi zhotovila ošetřující lékařka MUDr. J. Zikmundová alginátové otisky protézního lože a protilehlé čelisti. Následně jsem zhotovil skusové šablony podle inovovaného postupu (Biofunkční otisk, viz Snímatelné náhrady – rekapitulace na www.stomateam.cz). Poté proběhla v ordinaci rekonstrukce mezičelistních vztahů a následně jsem postavil obě náhrady, jednu standardně a druhou s individuálně upravenými zuby. Následovala zkouška zubů, otisk do báze náhrad a jejich dokončení.

Báze náhrad jsou zhotoveny z polyamidu. První náhrada se standardním postavením zubů je zhotovena ze středně tvrdého polyamidu Deflex Classic (obr. 1). Druhá s individuálním postavením zubů je zhotovena z tvrdšího polyamidu s příměsí akrylátu Deflex M10 (obr. 2). I zde můžeme na fotografiích vidět určité možnosti, které tyto materiály nabízejí. V případě materiálu Deflex M10 je možnost vypracování detailů sliznice, slizničních řas, uzdiček a jiných struktur dásně. U jiných typů měkčích polyamidů je to ve-

Obr. 8

Obr. 9

Obr. 10

Obr. 11

Obr. 12

Obr. 13

Obr. 8, 10, 12: Náhrada zhotovená standardně

Obr. 9, 11, 13: Náhrada zhotovená individuálně

lice obtížné. Obecně jsou však polyamidy na báze protéz charakterizovány jako velice odolné materiály. V porovnání s klasickou pryskyřicí, která se používá standardně pro výrobu protéz hrazených pojistovnou, můžeme u protéz z polyamidu vytvořit detaily, u kterých v budoucnu nedojde následně k poškození a tím k poškození náhrady. Můžeme zde vytvořit mezery mezi zuby, mezery u krčků zubů, různě zuby předsunout nebo vyrotovat, aniž by v budoucnu došlo k jejich vylomení nebo prasknutí báze náhrady (obr. 14–15).

Na individualizované náhradě jsem pacientce specificky tvarově upravil všechny frontální zuby podle přiložených fotografií (obr. 16–19). V nové zubní náhradě byly vytvořeny mezery mezi zuby (obr. 16, 17) a individuálně upravené pryskyřičné zuby byly vsazeny do náhrady tak, aby to odpovídalo původnímu přirozenému vzhledu zubů pacientky. V detailech jsem zvýraznil mezeru u krčků mezi velkými řezáky (obr. 14, 20). U starších lidí jsou krčky vlastních zubů vždy v určité míře odhalené. I když na fotografiích v určitých úhlech pohledu mezera působí poměrně výrazně, v realitě je nepatrná a dobře rozrušuje zdání umělého zubního oblouku.

Obr. 14

Obr. 15

Obr. 16

Obr. 17

Obr. 18

Obr. 19

Obr. 20

Obr. 21

Obr. 14: Detaily sliznice, slizničních řas, uzdiček a jiných struktur dásně, včetně mezery u krčku zubů

Obr. 15: Detaily úprav incizních hran zubů, včetně pohledu na mezery mezi zuby

Obr. 16, 17: Pohled na mezeru mezi malým řezákem a špičkem, včetně charakteristického vyrotování těchto zubů – srovnání přirozeného úsměvu v mládí s protézou

Obr. 18, 19: Typický tvar a sklon velkých řezáků – celkový charakteristický vzhled úsměvu

Obr. 20: Pohled na vyhlazené vrásky horního rtu

Obr. 21: Velké řezáky při úsměvu lehce dominují – překrývají incizí část dolního rtu

V kontrastu s dodanými fotografiemi z mládí jsem přední zuby u krčků nabrousil tak, abych je mohl mírně v oblasti krčků předsunout. Vytvořil se tak prostor v protéze, který následným vyplněním polyamidem pacientce vyhladil horní ret. Výsledný úsměv tak působí celkově svěžejším a mladším dojmem (obr. 13, 20, 21).

Přirozený vzhled úsměvu, se kterým byla paní Kateřina velmi spokojená, je výsledkem správné volby velikosti a tvaru jednotlivých zubů a také charakteristického postavení zubů v celém zubním oblouku, které koresponduje s mladším vzhledem pacientky. Pouze tak může mít paní Kateřina znovu svůj přirozený a pro její osobnost typický úsměv.

Podobné práce jsou časově velice náročné. Ve standardním provozu laboratoře jsou mnohdy obtížně realizovatelné. Zkrátka, musíte si na pacienta vyhradit potřebný čas na konzultaci, přípravu podkladů, úpravy zubů, zkoušky v laboratoři, nadstandardní vypracování báze, předání náhrady apod. To vše se samozřejmě musí promítnout v konečné ceně náhrady. Posuzovat konečný výrobek, výsledek spolupráce ordinace a zubní laboratoře, je někdy obtížné, protože každý z nás může mít odlišnou představu o tom, jak by měly krásné zuby vypadat. Mnohdy ale hodně napoví o konečné kvalitě výrobku spokojený přirozený úsměv pacienta, který cítí, že má znovu „svou tvář“.

Iva Mondok

Soukromá zubní technička, odborná redaktorka a spoluzakladatelka časopisu StomaTeam. V praxi zhotovuje takřka všechny typy náhrad – specializuje se zejména na rozsáhlé defekty řešené kombinovanými a snímatelnými náhradami. Autorka řady odborných článků a přednášek.

Kontakt: iva.mondok@stomateam.cz
+420 724 568 780

Petr Moj

Zubní technik, majitel zubní laboratoře LPdental – ЛПдентал s rozsáhlou nabídkou zhotovení fixní i snímatelné protetiky. Jednou ze specializací je výroba fixní protetiky a ortodontických aparátů pro veterinární stomatologii.

Více na www.lpdental.cz
Kontakt: petr.moj@seznam.cz
+420 739 189 038

